

Варварук Л.І.

студентка;

Кобеля З.І.

кандидат економічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ

У сучасних умовах життя найгострішою проблемою для молоді у сфері праці є проблема безробіття. Сьогодні, як ніколи, найбільш актуально є оцінити її масштаби та спрогнозувати динаміку, знайти шляхи надання ефективної допомоги молодим людям, які відчувають труднощі з працевлаштуванням. А починати все потрібно не з студентської молоді, яка вже визначилась із професією і здобуває освіту, а з учнівської молоді, яка ще тільки визначається із видом діяльності, що може в подальшому піднести молоду людину на сходи кар'єрного росту та фінансової стабільності, а може, навпаки, призвести до безробіття в разі неактуальності професії на ринку праці. Останнім часом ситуація у сфері молодіжної зайнятості в Україні постійно погіршується.

Проблема безробіття активно досліджується у працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Серед вітчизняних учених, які зробили свій вклад у дослідження даної тематики стали: А. Бабаскін, Я. Безугла, П. Василенко, В. Венедиктов, С. Дріжчана, В. Жернаков, С. Іванов, Г. Кондратьєв, О. Магницька та ін.

Значний внесок у вивчення проблем стосовно довготривалого безробіття зробили іноземні вчені, зокрема: Дж. Акерлоф, Л. Гроган, П. Дайамонд, Р. Джекман, А. Сміт, К. Терел тощо. З огляду на динамічність процесів на ринку праці та специфіку розвитку українського ринку праці дана тема потребує постійного вивчення.

Метою даної статті є дослідження проблем безробіття молоді, а також визначення основних напрямків вирішення цієї проблеми в нашій країні.

На сучасному етапі життя феномен безробіття – найбільша проблема, з якою стикається населення України.

Безробіття – це соціально-економічне явище, під час якого частина робочої сили (економічно активного населення) не зайнята у виробництві товарів і послуг. Безробітні поряд із зайнятими формують робочу силу країни. У реальному економічному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї [1].

Питома вага молоді у загальній кількості безробітних досягла 30%. Молодь становить окрему частину ринку праці і розвивається не так як увесь ринок. З одного боку, вік сприяє високій мобільності, відкритості, сміливості у зміні та пошуку роботи. З іншого, молоді не вистачає відповідного досвіду, щоб бути конкурентоспроможними на ринку праці [2].

Хлопцям і дівчатам після закінчення навчання, як правило, дуже важко влаштуватися на роботу, оскільки роботодавці потребують досвідченого

кадрового персоналу, який зможе одразу ефективно працювати. Ефективність роботи вчорашнього випускника вузу не може бути ефективною, оскільки спеціаліст-початківець не має відповідного досвіду та практики застосування отриманих знань. Якщо молода людина тривалий час безрезультатно шукає роботу, вона стає пасивною, втрачає віру у свої сили та життєву рівновагу. Тому молодіжне безробіття становить загрозу не тільки економіці держави, а й у перспективі погіршує соціальну та криміногенну ситуацію в суспільстві.

Варто зазначити, що на молодіжному ринку праці існує низка проблем, а саме:

- загальний стан економіки, де кількість робочих місць зменшується;
- податковий тиск на крупні підприємства, малий та середній бізнес з боку держави;
- відсутня система розподілу молоді під час навчання (стажування або практика) та на роботу після закінчення навчання;
- недосконала розробка та непрофесійне впровадження програм зайнятості, перекваліфікації молодих працівників на загальнодержавному, міському рівнях тощо.

Безробіття серед молоді, в силу своєї специфіки, зокрема надмірних амбіцій новоспечених фахівців, юнацького максималізму і реактивності, є ще більш глибокою проблемою, ніж загалом проблеми дорослого населення. Результатом безробіття серед молодого населення є:

- бідність та зубожіння молодих сімей (як наслідок – збільшення розлучень, абортів, зниження народжуваності, збільшення кількості безпритульних і покинутих дітей, дітей-сиріт, напівсиріт);
- зниження соціальної захищеності і неадекватна оцінка молодіжного ринку праці викликає падіння національного патріотизму, призводить до відтоку молодих фахівців в розвинуті капіталістичні країни, прищеплює інтерес до пошуку альтернативних форм заробітку у сфері нелегальної зайнятості, підриває інтерес до отримання освіти;
- посилюється криміногенна ситуація в країні: збільшується кількість економічних і кримінальних злочинів, розцвітає алкоголізм і наркоманія, збільшується кількість венеричних та інших захворювань, скорочується рівень тривалості життя, збільшується смертність.

За даними державної служби зайнятості рівень безробіття, за методологією (МОП) становив 9,6% економічно активного населення (у I півріччі 2016 року – 9,4%), у тому числі серед осіб віком 25–29 років – 11,4%, а серед молоді до 25 років – 17,8% економічно активного населення відповідного віку. Високий рівень безробіття серед молоді обумовлений тим, що значна частина молодих людей не має необхідних професійних навичок і досвіду роботи. Кількість економічно неактивного населення у I півріччі 2017 року становила 11,0 млн. осіб, а серед працездатного населення – 6,9 млн. осіб. Серед економічно неактивних громадян кожен другий був пенсіонером, кожен п'ятий – учнем або студентом, стільки ж виконували домашні обов'язки та перебували на утриманні. Серед загальної кількості економічно неактивних громадян понад 60% – це жінки. Дві третини економічно неактивних громадян мешкають в міста [3].

Вихід молоді на ринок праці, відбувається, переважно, після закінчення навчання. Саме на цьому етапі виникає багато проблем щодо реалізації їх трудового потенціалу. Окремі проблеми тим чи іншим шляхом долаються самою молоддю, але інші – можуть бути вирішені лише за умови державної підтримки і сприяння. Таким чином, реалізація заходів ефективної молодіжної політики можлива лише завдяки співпраці між державою, роботодавцями, навчальними закладами і головне – активністю самої молоді на ринку праці.

Основними напрямками вирішення проблеми безробіття в нашій країні на мій погляд можуть бути:

- збільшення державного фінансування програм професійного навчання;
- надання податкових пільг для підприємств з високою часткою зайнятого населення;
- збільшення фінансування заходів щодо надання ефективної підтримки пошуку робочих місць безробітним;
- преміювання підприємств, які сплачували страхові внески протягом більше, ніж двох років, без звільнень робітників;
- надання податкових кредитів підприємствам за кожне нове створене робоче місце;
- відповідність держзамовлення на підготовку спеціалістів у відповідності із реальним станом попиту на робочу силу [4];
- стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу;
- надання підприємцям субсидій, премій та податкових пільг для найму додаткової робочої сили або переведення частини працівників на скорочений робочий день;
- стимулювання підприємців до навчання, перекваліфікації й подальшого працевлаштування додаткової робочої сили; залучення приватного (як вітчизняного, так і іноземного) капіталу в райони зі стійким рівнем безробіття;
- заходи щодо квотування робочих місць для представників найуразливіших груп на ринку праці, безвідсоткові кредити, що надаються безробітним, які започатковують власний бізнес.

Запровадження вище запропонованих заходів значно покращить ситуацію зайнятості на національному ринку праці, що сприятиме покращенню як економічного, так і соціального рівня розвитку суспільства.

Таким чином, можна зробити висновок, що безробіття є частиною соціально-економічного життя населення, проте проблема безробіття молоді є першочерговою серед економічних і соціальних проблем XXI століття, оскільки одним із визначних факторів економічного і соціального розвитку будь-якої країни є соціокультурне і професійне становлення саме молоді. Отже, необхідно знайти шляхи її подолання, оскільки інакше вона може призвести до руйнівних соціальних та економічних наслідків.

Список використаних джерел:

1. Романюк О. Проблеми працевлаштування молоді / О. Романюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2011_6/files/ES611_53.pdf.

2. Попов В.Ю. Дослідження ринку праці в Україні у 1990–2009рр./ В.Ю. Попов // Статистика України. – 2011. – № 4 – С. 39–41.

3. Державна служба зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list>

4. Гальків Л.І. Втрати людського капіталу: чинник безробіття/ Л.І. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – С. 110–113.

Ковальчук Л.В.

провідний інженер,

*ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України»*

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА РИНКУ ПРАЦІ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Одним із фундаментальних соціально-економічних прав людини, що встановлене міжнародними правовими актами, є право на працю. Право на працю і захист від безробіття закріплені у Конституції України та Кодексі законів про працю України. Особи з інвалідністю, як і будь-які інші громадяни України, володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, що передбачено законодавчими актами. Інваліди мають право на працю, проте, через стан свого здоров'я часто вони не можуть виконувати таку ж роботу, як здорова людина, і на ринку праці їх конкурентоспроможність є вкрай низькою.

Законом України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» визначено право на матеріальне забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України та соціальний захист шляхом встановлення державної соціальної допомоги у відсотках від прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність [1].

Станом на початок 2017 року в Україні налічувалось 2603,3 тис. інвалідів (61 особа на 1000 населення) [2]. Водночас, за даними останніх досліджень, працевлаштованими є приблизно третина зареєстрованих інвалідів (близько 650 тис. осіб). Експерти наголошують, що ці цифри можуть бути завищені, оскільки часто існує лише формальна зайнятість інвалідів, і частка дійсно працевлаштованих може бути в межах 13–15% від загальної кількості осіб з інвалідністю [3].

З метою сприяння у працевлаштуванні та соціального захисту інвалідів чинне законодавство передбачає особливі гарантії для інвалідів у реалізації їх права на працю. Україна ратифікувала низку міжнародних нормативно-правових актів, що запобігають дискримінації осіб із інвалідністю на ринку праці. Серед основних – Конвенції Міжнародної організації праці «Про професійну реабілітацію інвалідів», «Про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця»; Декларації ООН «Про права інвалідів»,